

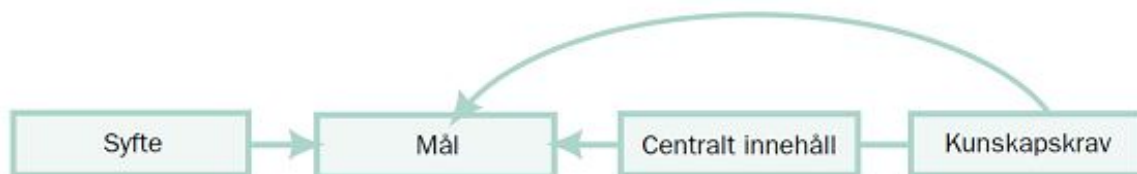
Styrdokumentkompendium

Svenska 3

Sammanställt av Joni Stam

Inledning

Jag brukar säga till mina elever, halvt på skämt och halvt på allvar, att jag förhåller mig till kursens centrala innehåll och kunskapskrav på samma sätt som en troende kristen förhåller sig till Bibeln. De är *styrande* dokument och alltså riktlinjer som jag måste förhålla mig till, annars gör jag tjänstefel och bör inte jobba som lärare. Det är med andra ord ett måste att förhålla sig till och anknyta till ämnets syfte, kursens centrala innehåll och kunskapskrav.

Svenskämnets övergripande syfte kan delas upp i 9 Förmågor (s.3). Varje förmåga har en siffra i versaler så att det blir lättare att diskutera svenskämnets syfte.

Centralt innehåll (s.4) är uppdelad styckesvis och varje stycke har en siffra så att det blir lättare att diskutera det centrala innehållet i en kurs.

Kunskapskraven (s.5 - 7) är en bedömningsskala på sex nivåer: A, B, C, D, E och F där tre av nivåerna är uttryckligt formulerade (E, C och A), två är mellanlägen (D och B) och ett (F) uttrycker icke godkänt.

Enligt läroplanen ska läraren använda all information som finns tillgänglig om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven. Läraren ska göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper vid betygssättningen.

Jag har bearbetat kraven genom att jag delat upp dem mindre enheter: E1, E2, E3 osv, C1, C2, C3 osv, A1, A2, A3 osv så att det blir lättare att diskutera kunskapskrav.

- För att få ett **E** betyg måste alla kunskapskraven på E-nivå vara uppfyllda. Att få ett E innebär generellt att eleven visar på att eleven tillförskaffat sig översiktliga kunskaper - alltså har någorlunda "koll på läget". Elevens inlämning är översiktlig och på detaljnivå.
- För att få ett **C** betyg måste alla kunskapskraven på C-nivå vara uppfyllda. Att få ett C innebär generellt att eleven visar på kunskaper som kan anses vara utförligt genomförda - alltså har "koll på läget". Elevens inlämning är utförligt presenterad på både detalj och relationsnivå (kontextuell nivå).
- För att få ett **A** betyg måste alla kunskapskraven på A-nivå vara uppfyllda. Att få ett A innebär generellt att eleven både är utförlig och nyanserad - alltså har mycket bra "koll på läget" . Elevens inlämning är analytiskt och reflekterande; utförligt och nyanserat presenterad på en högre abstraktionsnivå med detaljer, relationer och förståelse och förmågan att tillämpa utifrån praktisk nytta.

Mellanbetyget markerar att man inte riktigt nått upp till nästa nivå

Inom det nya betygssystemet vill man tala om progression därför återkommer liknande krav i Svenska 1, Svenska 2 och Svenska 3.

Svenskämnets syfte - 9 förmågor

ETT. Förmåga att tala inför andra på ett sätt som är lämpligt i kommunikationssituationen samt att delta på ett konstruktivt sätt i förberedda samtal och diskussioner.

TVÅ. Kunskaper om språkriktighet i text samt förmåga att utforma muntliga framställningar och texter som fungerar väl i sitt sammanhang.

TRE. Kunskaper om den retoriska arbetsprocessen, dvs. att på ett strukturerat och metodiskt sätt planera och genomföra muntlig och skriftlig framställning som tar hänsyn till syfte, mottagare och kommunikationssituation i övrigt.

FYRA. Förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

FEM. Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.

SEX. Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.

SJU. Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

ÅTTA. Kunskaper om det svenska språkets uppbyggnad.

NIO. Kunskaper om språkförhållanden i Sverige och övriga Norden samt det svenska språkets ursprung. Förmåga att reflektera över olika former av språklig variation.

Centralt innehåll Svenska 3

01. Muntlig framställning med fördjupad tillämpning av den retoriska arbetsprocessen som stöd i planering och utförande samt som redskap för analys. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar.

02. Viktiga generella drag som rör disposition, språk och stil i texter av vetenskaplig karaktär.

03. Läsning av och arbete med texter, vilket inkluderar strukturering, sovring, sammanställning, sammanfattning och källkritisk granskning.

04. Skriftlig framställning som anknyter till den vetenskapliga texttypen och som behandlar någon aspekt av svenskämnet. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter.

05. Skönlitterära texter, författade av såväl kvinnor som män, inom genrerna prosa, lyrik och dramatik. Litteraturvetenskapligt inriktad analys av stilmedel och berättartekniska grepp. Litteraturvetenskapliga begrepp och verktyg.

06. Det svenska språkets ursprung, historiska utveckling och släktskapsförhållanden. Språkförändring.

Kunskapskrav Svenska 3 - E (uppdelad i 6 mindre delar)

E1. Eleven kan, i förberedda samtal och diskussioner, muntligt förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntlig framställning inför en grupp. Detta gör eleven **med viss säkerhet**. Språk, stil och disposition är anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation, och eleven använder **med viss säkerhet** retoriska verktygsmedel. Eleven har **viss** åhörarkontakt. Vidare kan eleven **med viss säkerhet** använda presentationstekniska hjälpmedel.

E2. Eleven kan **med viss säkerhet** samla, sovra och sammanställa stora mängder information från olika källor och kan med utgångspunkt från detta skriva texter av vetenskaplig karaktär och andra texter. Texterna är sammanhängande **och har tydligt urskiljbar disposition**. Texterna är dessutom **till viss del** anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation. Eleven kan värdera och granska källor kritiskt, tillämpa regler för citat- och referatteknik samt i huvudsak följa skriftspråkets normer för språkriktighet. Eleven behandlar källorna på ett rimligt sätt och drar relevanta slutsatser utifrån källmaterialet. Språket är varierat och **innehåller goda formuleringar**.

E3. Eleven kan i skriftlig eller muntlig argumentation formulera en tes och ge **välgrundade** argument till stöd för den.

E4. Eleven kan **med viss säkerhet** använda grundläggande retoriska begrepp som verktyg i **enkla** analyser av retorik.

E5. Eleven kan göra en fördjupad, textnära litterär analys av ett tema, en genre eller ett författarskap. I analysen använder eleven **med viss säkerhet** litteraturvetenskapliga begrepp och verktyg samt ger stöd för sin tolkning genom belegg från texterna.

E6. Eleven kan **översiktligt** redogöra för några aspekter av det svenska språkets släktskapsförhållanden och historiska utveckling.

Kunskapskrav Svenska 3 - C (uppdelad i 6 mindre delar)

C1. Eleven kan, i förberedda samtal och diskussioner, **på ett nyanserat sätt** muntligt förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntlig framställning inför en grupp. Detta gör eleven **med viss säkerhet**. Språk, stil och disposition är **väl** anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation, och eleven använder **med säkerhet** retoriska verktningsmedel. Eleven har **viss** åhörarkontakt. Vidare kan eleven **med viss säkerhet** använda presentationstekniska hjälpmedel som **stöder och tydliggör den muntliga framställningen**.

C2. Eleven kan **med viss säkerhet** samla, sovra och sammanställa stora mängder information från olika källor och kan med utgångspunkt från detta skriva texter av vetenskaplig karaktär och andra texter. Texterna är sammanhängande **och väldisponerade**. Texterna är dessutom anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation. Eleven kan värdera och granska källor kritiskt, tillämpa regler för citat- och referatteknik samt i huvudsak följa skriftspråkets normer för språkriktighet. Eleven behandlar källorna på ett rimligt sätt och drar relevanta slutsatser utifrån källmaterialet. Språket är **klart och** varierat samt **innehåller goda formuleringar**.

C3. Eleven kan i skriftlig eller muntlig argumentation formulera en tes, **hålla sig konsekvent till den** och ge **välgrundade** argument till stöd för den.

C4. Eleven kan använda grundläggande retoriska begrepp som verktyg i **utförliga** analyser av retorik.

C5. Eleven kan göra en fördjupad och **utförlig textnära** litterär analys av ett tema, en genre eller ett författarskap. I analysen använder eleven **med viss säkerhet** litteraturvetenskapliga begrepp och verktyg samt ger stöd för sin tolkning genom **väl valda** belägg från texterna.

C6. Eleven kan **utförligt** redogöra för några aspekter av det svenska språkets släktskapsförhållanden och historiska utveckling.

Kunskapskrav Svenska 3 - A (uppdelad i 6 mindre delar)

A1. Eleven kan, i förberedda samtal och diskussioner, på ett nyanserat sätt muntligt förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntlig framställning inför en grupp. Detta gör eleven **med säkerhet**. Språk, stil och disposition är **väl** anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation och eleven använder **med säkerhet och på ett effektfullt sätt** retoriska verktningsmedel. Eleven har **god** åhörarkontakt. Vidare kan eleven **med säkerhet** använda presentationstekniska hjälpmedel som **stöder, tydliggör och är väl integrerat i den muntliga framställningen**.

A2. Eleven kan **med säkerhet** samla, sovra och sammanställa stora mängder information från olika källor och skriver med utgångspunkt från detta texter av vetenskaplig karaktär och andra texter. Texterna är sammanhängande **och väldisponerade**. Texterna är dessutom **väl** anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation. Eleven kan värdera och granska källor kritiskt, tillämpa regler för citat- och referatteknik samt i huvudsak följa skriftspråkets normer för språkriktighet. Eleven behandlar källorna på ett **skickligt** sätt och drar relevanta slutsatser utifrån källmaterialet. Språket är **träffsäkert, klart, varierat och överlag välformulerat**.

A3. Eleven kan i skriftlig eller muntlig argumentation formulera en tes, **hålla sig konsekvent till den** och ge **välgrundade och nyanserade** argument till stöd för den. **Dessutom kan eleven på ett relevant sätt bemöta tänkta motargument**.

A4. Eleven kan **med god säkerhet** använda grundläggande retoriska begrepp som verktyg i **utförliga och nyanserade** analyser av retorik.

A5. Eleven kan göra en fördjupad, **utförlig, träffsäker och nyanserad textnära** litterär analys av ett tema, en genre eller ett författarskap **ur flera perspektiv**. I analysen använder eleven **med säkerhet** litteraturvetenskapliga begrepp och verktyg samt ger stöd för sin tolkning genom **väl valda** belägg från texterna.

A6. Eleven kan **utförligt och nyanserat** redogöra för några aspekter av det svenska språkets släktskapsförhållanden och historiska utveckling. **Dessutom kan eleven dra relevanta generella slutsatser om språkförändring**.

Ordlista	A
allmänmänniska förhållanden	förhållanden som kan anses gälla för alla människor.
analys	mycket noggrann undersökning av något.
(litterär) analys	<i>textnära</i> , litterär analys enligt en analysmodell med utgångspunkt i ett visst tema, i något genretypiskt drag eller i ett författarskap.
argumenterande text	text som presenterar ett ställningstagande (en tes eller ett påstående).
aspekt	perspektiv/synvinkel.
Ordlista	B
bearbetning av text	genomgång av text.
begrepp	ord
belysande exempel	ett exempel som förtydligar sakfrågan.
berättartekniska begrepp	ord som höjer läsoplevelsen
bärande tanke	huvudsaklig tanke/idé som präglar materialet.
Ordlista	C
centrala motiv	huvudsaklig mening eller huvudbudskap.
citatteknik	hur man ska återge en annan text ordagrant.
Ordlista	D
disponerad och väldisponerad	ordning i upplägg och god ordning i upplägg.
Ordlista	E
epok	tidsperiod

Ordlista	F
formellt språkbruk	“opersonligt”, sakligt och konkret språkanvändning.
(goda) formuleringar	välgjorda meningar - både vad gäller meningsbygge, meningslängd och ordval.
Ordlista	G
generalisering	dra (förenklade) slutsatser utifrån majoritet av data.
genre	ett sätt att kategorisera text: 1) prosa, 2) poesi och 3) dramatik.
grammatik	kunskap om språkets uppbyggnad.
grundläggande regler	ursprungliga regler.
Ordlista	H
huvudtanken i det lästa	övergripande idé i texten. Dominerande budskap i det lästa.
Ordlista	I
idéströmningar	dominerande tankar som sprids vidare.
informellt språkbruk	vardaglig användning av språket.
integrera	införa eller ta med i ditt material.
Ordlista	K
klart och varierat	tydligt, begripligt och presenterat på olika vis eller ur olika perspektiv.
kommunikationssituation	omgivningen påverkar ditt sätt att prata.
konsekvent	göra lika fram till slutet.
kritisk granskning av text	både ifrågasätta avsändare (den som skrivit texten), granska innehåll, språk och textens upplägg.
källkritik	kontrollera/granska och värdera avsändare (den som producerat materialet).

Ordlista	L
ledigt språk	personlig användning av språk.
litterära verkningsmedel	språkliga "knep" som gör materialet mer konstnärligt och höjer därigenom dess värde. Berättartekniska och stilistiska medel som har betydelse för det intryck texten gör på läsaren.
Ordlista	M
metodiskt och strukturerat	systematiskt bearbetad framställning.
mottagaranpassning	man anpassar språkanvändning utefter åhörare/publik.
motiv	grundsyn eller huvudtanke i en berättelse.
Ordlista	N
nyanserat	utifrån fler än en synvinkel eller med belägg utifrån fler källor än en.
Ordlista	P
(Relevanta) perspektiv	synvinkel och väl valda perspektiv i relation till ämne/tema.
(med god) precision	noggrann och exakt framställning.
presentationstekniskt hjälpmedel	tekniskt hjälpmedel som stärker och förtydligar din presentation
Ordlista	R
redogöra	presentera ett material (systematiskt). (att ge) respons = ge omdöme på någon annans text, tal eller presentation.
referatteknik	hur man ska markera att man återger någon annans text.
reflektera	fundera över och/eller värdera ett sakförhållande.
resonera	dra slutsatser eller göra logiska slutledningar.
retoriska arbetsprocessen	att redogöra för den retoriska arbetsprocessens olika delar.
retoriska verkningsmedel	språkliga "knep" som gör talet mer konstnärligt/effektivt och höjer därigenom dess värde.

Ordlista	S
sakprosa	olika slags informeringar.
samtid	tid som är samtidig med den person eller händelse man talar om. Synonymt med nutida.
sats	del i en mening
sovra	läsa snabbt och ytligt
språkbruk	situation bestämmer sätter man talar på.
språket är träffsäkert	ordval och /eller formuleringar är väl valda och välkomponerade.
språklig variation	varierad meningsbyggnad, meningslängd och ordval.
språkriktighet	anses vara riktigt i enlighet med språkregler och språknormer.
språksituationen	språklig variation knutet till situation.
stilistiska begrepp	ord som på något sätt "höjer" texten.
syfte	avsikt/mening.
(med) säkerhet	framställning är genomförd väl och övertygande.
Ordlista	T
tema	ämne.
tes	påstående/ställningstagande.
text	primärt för skrivna texter, men även multimediala texter innefattas, dvs. texter som kombinerar till exempel skriven text, bild och ljud.
texter av vetenskaplig karaktär	formell och saklig text, men inte fullt ut vetenskaplig
textnära litterär analys	analysen hänvisar ofta till texten man analyserar
till viss del	delvis - en liten del
Ordlista	U
utförligt	korrekt och uttömmande

utredande texter	informativ text om något
Ordlista	V
vidgat perspektiv	öppet förhållningssätt.
vidgat textbegrepp	film, ljud, webb och andra medier.
viss säkerhet	inte perfekt
väl integrerat	bra infört
välgrundade (argument)	bra bevis
värdera	höja eller sänka materialets värde/status/giltighet.
Ordlista	Å
(god) åhörarkontakt	(bra) kontakt med de som lyssnar.
Ordlista	Ö
översiktligt	ytligt
övervägande del	mer än 50%